

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 3Obdo/45/2016
Identifikačné číslo spisu: 3108214439
Dátum vydania rozhodnutia: 15.12.2016
Meno a priezvisko: JUDr. Jana Veselá Zemaníková
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2016:3108214439.2

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobcu: BLUECUBE, s.r.o., so sídlom Karadžičova 10, Bratislava, IČO: 44 079 583, zast. Mgr. Felix Neupauer, advokát, so sídlom Karadžičova 10, Bratislava, proti žalovanému: Trenčianska vodohospodárska spoločnosť, a.s., so sídlom 1. mája 11, Trenčín, IČO: 36 306 410, zast. A3 advokátska kancelára, s.r.o., so sídlom Horný Šianec 232, Trenčín, IČO: 36 735 311, o zaplatenie 477 000 eur s príslušenstvom, na dovolanie proti uzneseniu Krajského súdu v Trenčíne č. k. 16Cob/42/2014-319 zo dňa 22. októbra 2015 a uzneseniu Okresného súdu v Trenčíne č. k. 36Cb/202/2008-295 zo dňa 09. januára 2014, jednomyselne, takto

rozhodol:

Najvyšší súd Slovenskej republiky uznesenie Krajského súdu v Trenčíne č. k. 16Cob/42/2014-319 zo dňa 22. októbra 2015 a uznesenie Okresného súdu Trenčín č. k. 36Cb/202/2008-295 zo dňa 09. januára 2014 z r u š u j e a v e c v r a c i a Okresnému súdu v Trenčíne na nové konanie.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Trenčín uznesením č. k. 36Cb/202/2008-295 zo dňa 09. 01. 2014 rozhodol tak, že konanie zastavil a o trovách konania rozhodol tak, že o nich rozhodne do 30 dní po právoplatnosti uznesenia.
2. V dôvodoch uznesenia uviedol, že konanie zastavil z dôvodu, že napriek tomu, že žalobca na zaplatenie súdneho poplatku vyzvaný bol, súdny poplatok za návrh na začatie konania nezaplatil a preto konajúci súd s poukazom na ustanovenie § 10 ods. 1 zákona č. 71/1992 Zb. konanie zastavil.
3. O odvolaní proti tomuto uzneseniu rozhodol ako súd odvolací Krajský súd v Trenčíne uznesením č. k. 16Cob/42/2014-319 zo dňa 22. 10. 2014 tak, že uznesenie súdu prvého stupňa potvrdil.
4. V odôvodnení uznesenia uviedol, že po preskúmaní veci nezistil, v procesnom postupe prvostupňového súdu žiadne pochybenia, ktoré by mali za následok odňatie možnosti konať žalobcovi pred súdom. Konštatoval, že súd prvého stupňa postupoval v súlade so zákonnými ustanoveniami a citovanou právnou úpravou, keď pre nesplnenie poplatkovej povinnosti žalobcu konanie zastavil. Tvrdene žalobcu, že napadnuté rozhodnutie súdu prvého stupňa vychádza z nesprávneho právneho

posúdenia označil ako právne nedôvodné s tým, že súd prvého stupňa aplikoval správnu normu, aj ju správne interpretoval. Keďže žalobca ani na základe opakovanej výzve, súdny poplatok za podanie návrhu na začatie konania nezaplatil, odvolací súd aplikáciu ustanovenia § 10 ods. 1 zákona č. 71/1992 Zb. súdom prvého stupňa, označil za správnu a napadnuté uznesenie ako vecne správne podľa ustanovenia § 219 O. s. p. potvrdil.

5. Proti tomuto uzneseniu s vyznačenou právoplatnosťou 30. 11. 2015, v zákonne stanovenej lehote 30. 12. 2015, podal dovolanie žalobca (č. l. 327 - 336) a s poukazom na ustanovenie § 237 ods. 1 písm. f/ O. s. p. žiadal, aby dovolací súd napadnuté uznesenie zrušil a vec vrátil odvolaciemu súdu na ďalšie konanie. Dovolanie odôvodnil neprávny postupom odvolacieho súdu, nesprávnym nedostatočným arbitrárnym odôvodnením čo spôsobuje nezákonnosť konania súdu, ktorou bola žalobcovi odňatá možnosť konať pred súdom. Žalobca namietal, že k jeho odvolaniu sa žalovaný vyjadril, ktoré vyjadrenie mu súdom doručené nebolo a ani do dnešného dňa ho nemá k dispozícii. V tejto súvislosti poukázal na rozhodnutia EŠLP vo veci Trančíková proti Slovenskej republike, ako aj na rozhodnutia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 3Cdo/466/2015, 2Cdo/180/2014 a 4Cdo/204/2011, z ktorých vyplýva, že nedoručenie vyjadrenia protistrany vytvára stav nerovnosti v konaní pred súdom. Arbitrárnosť rozhodnutia žalobca zdôvodnil tým, že povinnosť zaplatiť súdny poplatok v súvislosti s podaním žaloby nemôže byť považovaná za obmedzenie práva na prístup súdu. Vyrubenie súdneho poplatku žalobca označil z pohľadu k prístupu súdu legitímne, len ak naplnia uvádzaný cieľ a je zároveň primeraná. Za reálne uplatnenie základného práva na súdnu ochranu žalobca označil takú súdnu ochranu, ktorá predpokladá, že účastníkovi súdneho konania sa táto ochrana v zákonom predpokladanej kvalite dostane bez toho, aby sa mu ukladali v spojitosti s jej uplatnením povinnosti, ktoré od účastníka nevyžaduje zákon, alebo by bol v rozpore so zákonom a priori diskvalifikovaný z možnosti uplatnenia procesných práv, ktoré mu zákon poskytuje. Následne spochybnil nedôvodnosť mu nepriznania oslobodenia od súdnych poplatkov.

6. K dovolaniu žalobcu sa vyjadril žalovaný podaním zo dňa 11. 05. 2016 (list v spise č. 343 - 345), ktorým navrhol dovolanie zamietnuť.

7. Tvrdenie žalobcu označil za akúsi prospechársku interpretáciu rozhodnutí rôznych súdnych inšancií, ktoré sa však podľa žalovaného na neho nevzťahujú. Žalovaný nesúhlasí s prístupom žalobcu, ktorý vyžaduje akýsi osobitný prístup súdov napriek tomu, že je subjektom podnikateľskej povahy, ktorá má právneho zástupcu z radov advokátov. Námietku žalobcu, že mu nedoručením vyjadrenia žalovaného bol porušený princíp rovnosti strán označil za nedôvodnú, keďže predmetné vyjadrenie bolo v súdnom spise od 26. 02. 2014 do rozhodnutia 22. 10. 2015, zjavne bez akéhokoľvek záujmu žalobcu. Podľa žalovaného, ak právny zástupca žalobcu zvolil pasívnu taktiku, pričom nevyužil jeho procesné práva, napríklad nahliadnutie do spisu, nemôže ísť podľa neho o odňatie možnosti konať pred súdom, tobôž ak ide iba o procesné rozhodnutie, kde nemožno objektívne aplikovať okolnosť odňatia možnosti konať pred súdom. Námietku žalobcu ohľadne nepôvodnosti mu nepriznania oslobodenie od súdnych poplatkov, žalovaný kvalifikoval taktiež za nedôvodnú, keďže žalobca bol derivatívnym nadobúdateľom žalobcu vymáhaných pohľadávok, čiže mal dostatok finančných prostriedkov na odkúpenie pohľadávok.

8. Najvyšší súd Slovenskej republiky (§ 35 C. s. p.) prejednal dovolanie žalobcu s poukazom na ustanovenie § 443 C. s. p. bez nariadenia pojednávania.

9. Dovolanie smeruje proti potvrdzujúcemu rozhodnutiu odvolacieho súdu podaného za účinnosti O. s. p., teda do 01. 06. 206, v ktorom prípade prípustnosť dovolania s poukazom na ustanovenie § 239 O. s. p. daná nebola. Prípustnosť dovolania sa mohla skúmať iba z dôvodu existencie niektorej z väd vymedzených v ustanovení § 237 ods. 1 O. s. p. V danom prípade, žalobca namieta vadu podľa § 237 ods. 1 písm. f/ O. s. p. odňatie možnosti konať pred súdom, v dôsledku nedoručenia mu vyjadrenia žalovaného k jeho odvolaniu.

10. Konanie začaté do 30. 06. 2016 na vecne, miestne, kauzálne a funkčne príslušnom súde podľa predpisov účinných do 30. 06. 2016 dokončí súd, na ktorom sa konanie začalo (§ 470 ods. 4 C. s. p.).

11. Od 01. 06. 2016 nadobudol účinnosť C. s. p.

12. Ak nie je ustanovené inak, platí tento zákon aj na konanie začaté pred dňom nadobudnutia jeho účinnosti (§ 470 ods. 1 C. s. p.).

13. Právne účinky úkonov, ktoré v konaní nastali pred dňom nadobudnutia účinnosti tohto zákona zostávajú zachované (§ 470 ods. 2 C. s. p.).

14. Základnou otázkou pre posúdenie dôvodnosti dovolania žalobcu je, či postupom odvolacieho súdu, nedoručením vyjadrenia žalovaného k jeho odvolaniu, mu bola odňatá možnosť konať pred súdom.

15. Najvyšší súd Slovenskej republiky (§ 35 C. s. p.) s poukazom judikatúry sa stotožnil s tvrdením žalobcu, nedoručenie vyjadrenia k odvolaniu bolo už riešené v niekoľkých rozhodnutiach, napríklad aj v sp. zn. 3Obdo/41/2016.

16. V súvislosti s dovolacím dôvodom v zmysle ustanovenia § 237 ods. 1 písm. f/ O. s. p. platí, že je úzko spojený porušením práva na súdnu ochranu podľa čl. § 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a s porušením práva na spravodlivý súdny proces podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv základných slobôd. Vada konania uvedená v § 237 ods. 1 písm. f/ O. s. p. znamená vždy porušenie čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, aj čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd. To však neznačí, že by zároveň nevyhnutne platil vždy aj opak, teda, že každé porušenie práva na spravodlivý súdny proces dosahuje intenzitu (až) vady konania v zmysle § 237 O. s. p. Najvyšší súd Slovenskej republiky v tejto súvislosti poukazuje na obsah uznesenia Ústavného súdu Slovenskej republiky z 10. novembra 2011 sp. zn. IV. ÚS 481/2011, v ktorom sa konštatuje, že ústavný súd už vo svojej rozhodovacej činnosti uviedol, že vada konania podľa § 237 ods. 1 písm. f/ O. s. p. znamená porušenie čl. 46 ods. 1 ústavy, ako aj čl. 6 ods. 1 dohovoru (II. ÚS 261/2006). To však neplatí ako ústavný súd spresnil (II. ÚS 148/2009) sp. zn. 3Cdo/145/2012 a 3Cdo/165/ 2011.

17. Princíp rovnosti zbraní predstavuje jednu z črt širšieho ponímania spravodlivého súdneho procesu a vyžaduje, aby každá strana mala primeranú možnosť predniesť svoju záležitosť za podmienok, ktoré je nestavajú do zjavnej nevýhody voči oponentovi. Uvedené znamená, že procesná strana musí mať rovnakú možnosť hájiť svoje záujmy a žiadna z nich nesmie mať podstatnú výhodu voči protistrane [viď napríklad rozsudok Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) vo veci Decourt proti Belgicku z roku 1970]. Koncepcia spravodlivého súdneho konania zahŕňa aj právo na kontradiktórne konanie, v ktorom strany musia mať možnosť predložiť dôkazy nevyhnutné na podporu úspešnosti svojho procesného návrhu, ale zároveň zoznámiť sa a vyjadriť sa k všetkým predloženým dôkazom alebo stanoviskám s cieľom ovplyvniť súdne konanie. Konkrétny účinok predmetného vyjadrenia na rozhodnutie súdu nemusí mať veľký význam, je na procesných stranách vo veci, aby posúdili, či je nutné sa ku ktorému procesnému vyjadreniu protistrany vyjadriť. Ide predovšetkým o vieru procesných strán vo výkon spravodlivosti, ktorá je založená na vedomí, že majú možnosť vyjadriť svoje názory ku každému dokumentu nachádzajúcemu sa v súdnom spise (viď rozsudky ESLP vo veciach Niderost - Huber Čavčiasku z roku 1997 a gaspari proti Slovinsku z roku 2009).

18. Vo veci Trančíková proti Slovinsku, na ktorý rozsudok sa dovolateľ v dovolaní odvolal je z tohto rozsudku zjavné, že aj keď vyjadrenie k odvolaniu neobsahuje žiadne nové skutočnosti alebo argumenty, ku ktorým vy sa procesná strana už vyjadrila v predchádzajúcom priebehu konania a prípadne ide o vyjadrenie nemajúce vplyv na rozhodnutie odvolacieho súdu musí byť doručené účastníkovi daná možnosť sa s nim oboznámiť ak bolo formulované ako argumentácia. Podľa názoru ESLP požiadavka, aby účastníci súdneho konania mali možnosť dozvedieť sa o všetkých dôkazoch alebo vyjadreniach podaných v ich veci a vyjadriť sa k nim, sa vzťahuje na odvolacie konania rovnako ako na prvostupňové konania, a to napriek skutočnosti, že odvolanie nemusí vyvolať žiadnu novú argumentáciu. Pokiaľ súd takúto možnosť druhej strane nevytvorí, dochádza k porušeniu práva na spravodlivé súdne konanie, ktoré je zaručené článkom 6 ods. 1 dohovoru.

19. Porušenie princípu rovnosti zbraní znamená, že vadným postupom súdu sa jeden účastník konania dostáva do nevýhodnejšieho postavenia v porovnaní s účastníkom konania vystupujúcim v opačnom procesnom postavení. Dotknutý účastník konania v dôsledku tohto postupu súdu nemá v porovnaní s protistranou možnosť byť pred rozhodnutím súdu oboznámený so všetkými skutočnosťami, ktoré boli podkladom pre samotné rozhodnutie a nemá možnosť ovplyvniť rozhodnutie súdu vyvrátením argumentov, ktoré súdu uviedla protistrana. Týmto postupom sa účastníkovi konania znemožňuje realizácia jeho procesných práv, ktoré mu zákon priznáva, čo má za následok nielen porušenie práva na súdnu ochranu (čl. 46 ods. 1 ústavy) a porušenie práva na spravodlivé súdne konanie (čl. 6 ods. 1 dohovoru), ale aj naplnenie dovolacieho dôvodu v zmysle ustanovenia § 237 ods. 1 písm. f/ O. s. p.

20. S poukazom na uvedené v danej veci dovolateľ dôvodne namietal, že mu nebolo pred rozhodnutím odvolacieho súdu doručené vyjadrenie žalovaného k jeho odvolaniu voči rozhodnutiu súdu prvého stupňa, a teda sa nemal možnosť oboznámiť s týmto vyjadrením, pričom z vyššie citovanej judikatúry je zrejmé, že záver, či vyjadrenie žalovaného je právne významné a či obsahuje také skutkové a právne dôvody, je na posúdení žalobcu a nie na posúdení konajúceho súdu. Z uvedeného je zjavné, že v konaní pred odvolacím súdom bol vytvorený faktický stav nerovnosti účastníkov konania v neprospech dovolateľa, keďže žalobca nemal prístup k všetkým informáciám obsiahnutým v spise, z ktorých odvolací súd v svojom rozhodnutí vychádzal. Vo vyjadrení k odvolaniu žalovaný prezentoval svoj názor s cieľom ovplyvniť rozhodnutie odvolacieho súdu vyzývajúc na nevyhovenie odvolania žalobcu.

21. Najvyšší súd Slovenskej republiky (§ 35 C. s. p.) v zmysle hore uvedeného konštatuje, že nedoručením vyjadrenia žalovaného k odvolaniu žalobcu, odvolací súd odňal žalobcovi možnosť konať pred súdom podľa ustanovenia § 237 ods. 1 písm. f/ O. s. p. a preto v tejto časti je dovolanie žalobcu dôvodné.

22. Preto je nepodstatné, či v danom prípade išlo o procesné rozhodnutie a nie rozhodnutie vo veci samej. Ako bolo vyššie uvedené, dovolateľom namietaná vada bola dôvodom pre zrušenie uznesenia o predbežnom opatrení (konanie vedené pod sp. zn. 3Obdo/41/2016, kde porušenie princípu rovnosti zbraní v podobe nedoručenia procesného vyjadrenia protistrany bolo dôvodom zrušenia procesného uznesenia (o trovách konania) Najvyššieho súdu Slovenskej republiky. Z uvedeného dôvodu nie je možné diferencovať medzi meritórnymi rozhodnutiami a procesnými rozhodnutiami pri otázke posudzovania existencie porušenia princípu rovnosti zbraní a odňatia možnosti konať pred súdom. Navyše uznesenie o zastavení konania predstavuje rozhodnutie, ktorým sa konanie končí a žalobca má právo oboznámiť sa so všetkými skutočnosťami, ktoré tvoria súčasť súdneho spisu, z ktorých odvolací súd pri rozhodovaní vychádzal.

23. Nie je možné priznať úspech tvrdeniu žalovaného, že berie svoje vyjadrenie k odvolaniu späť. K zásahu do práv žalobcu už došlo a k takýmto špekulatívnym postupom žalovaného nie je možné tento zásah zhojiť.

24. Rovnako nie je možné dať za pravdu žalovanému, že nastolený stav zaviniť žalobca svojou pasivitou, nakoľko žiadne zákonné ustanovenie neukladá stranám, resp. ich právnym zástupcom povinnosť nahliadať do spisu, aby mali prehľad o tom, aké písomnosti tvoria súčasť súdneho spisu.

25. Druhou otázkou pre posúdenie dôvodnosti dovolania je, či odvolací súd dospel k správnejmu záveru, keď potvrdil prvostupňové uznesenie z dôvodu nezaplatenia súdneho poplatku s poukazom na skutočnosť, že o návrhu žalobcu na oslobodenie od súdneho poplatku bolo právoplatne rozhodnuté tak, že oslobodenie od poplatkovej povinnosti mu priznané nebolo, jeho poplatková povinnosť vzniknutá podaním žaloby trvala a keďže ju ani po opakovaných výzvach nespĺnil a nejde o konanie, ktoré by sa mohlo uskutočniť, aj bez splnenia poplatkovej povinnosti, prvostupňový súd preto správne aplikoval ustanovenie § 10 ods. 1 zákona č. 71/ 1992 Zb.

26. Podľa ustanovenia § 13 ods. 1 zákona o súdnych poplatkoch je možné vyrubiť súdny poplatok do

troch rokov od konca kalendárneho roka, v ktorom sa stal splatným, v danom prípade do konca roku 2011. Výzva na zaplatenie súdneho poplatku bola súdom prvej inštancie uskutočnená 06. 06. 2013, t. j. až po uplynutí lehoty vymedzenej v § 13 ods. 1 zákona o súdnych poplatkoch, a preto je potrebné ju považovať za neúčinnú. V takomto prípade súd prvej inštancie pre nezaplatenie súdneho poplatku, preto konanie zastaviť nemohol.

27. Zastavením konania pre nezaplatenie konania uznesením prvostupňového súdu sp. zn. 36Cb/202/2008 zo dňa 09. 01. 2014 súd odňal žalobcovi možnosť konať pred súdom, ktoré pochybenie neodstránil ani odvolací súd.

28. Najvyšší súd Slovenskej republiky (§ 35 C. s. p.) s poukazom uvedené, uznesenie Krajského súdu v Trenčíne č. k. 16Cob/42/2014-319 zo dňa 22. 10. 2015 a uznesenie Okresného súdu Trenčín č. k. 36Cb/202/2008-295 zo dňa 09. 01. 2014 podľa § 449 ods. 1, 2 C. s. p. zrušil a vec vrátil prvostupňovému súdu na ďalšie konanie.

29. Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný žiadny opravný prostriedok.